NORAKSTS
Lieta Nr. A42389306
AA43-0743-08/5

SPRIEDUMS
Latvijas tautas vārdā

Rīgā 2008.gada 21.novembrī

Administratīvā apgabaltiesa šādā sastāvā:
tiesas sēdes priekšsēdētāja S.Zakrevska,
tiesneses I.Amona un S.Liniņa,

piedaloties pieteicējas Salacas pagasta zemnieku saimniecības „MAZKADAKI" pārstāvim *T.R.* un atbildētājas Latvijas Republikas pusē pieaicinātās iestādes Valsts ieņēmumu dienesta pilnvarotajam pārstāvim Raimondam Drabovicam,

atklātā tiesas sēdē izskatīja administratīvo lietu, kas ierosināta par Salacas pagasta zemnieku saimniecības „MAZKADAKI" pieteikumu par Valsts ieņēmumu dienesta ģenerāldirektora 2005.gada 14.decembra lēmuma Nr.19/33800 atcelšanu, sakarā ar Salacas pagasta zemnieku saimniecības „MAZKADAKI" apelācijas sūdzību par Administratīvās rajona tiesas 2007.gada 15.maija spriedumu.

Aprakstošā daļa

[1] Valsts ieņēmumu dienesta (turpmāk – VID) Vidzemes reģionālās iestādes Nodokļu kontroles pārvaldes Audita daļa no 2005.gada 1.septembra līdz 20.septembrim Salacas pagasta zemnieku saimniecībai (turpmāk – ZS) „MAZKADAKI" veica vienkāršu nodokļu auditu par laika posmu no 2003.gada 1.janvāra līdz 2005.gada 31.martam. Pārbaudes rezultātā VID Vidzemes reģionālās iestādes Nodokļu kontroles pārvaldes Audita daļas priekšniece 2005.gada 20.septembrī pieņēma lēmumu Nr.13.2.-16.1./10905, ar kuru pieteicējai nomaksai budžetā noteica pievienotās vērtības nodokļa (turpmāk – PVN) soda naudu Ls 1449,60 apmērā.

VID Vidzemes reģionālās iestādes direktors 2005.gada 24.oktobrī pieņēma lēmumu Nr.4.-8./12350, ar kuru atteikts pieteicējas lūgums samazināt ar sākotnējo lēmumu noteikto soda naudu.

[2] Ar VID ģenerāldirektora 2005.gada 14.decembra lēmumu Nr.19/33800 ir nolemts samazināt audita rezultātā noteikto soda naudu par Ls 1014,72 (turpmāk – Lēmums).

Lēmumā norādīts, ka soda nauda ir samazināma atbilstoši likuma „Par nodokļiem un nodevām" 33.[1] panta nosacījumiem, jo nav konstatējam pieteicējas negodprātīga rīcība.

[3] 2005.gada 20.decembrī Administratīvajā rajona tiesā saņemts ZS „MAZKADAKI" pieteikums (papildinājumi saņemti 2006.gada 3.maijā), kurā lūgts atbrīvot pieteicēju no noteiktās soda naudas, ciktāl tā atstāta spēkā.

Pieteikumā norādīts, ka likuma „Par nodokļiem un nodevām" 33.[1] panta pirmajā daļā nodokļu administrācijai paredzētas tiesības samazināt noteikto naudas sodu, izvērtējot pēc būtības arī radīto kaitējumu. Pieteicējas neapzinātā rīcība nav radījusi kaitējumu un soda nauda uzlikta nepamatoti.

[4] VID paskaidrojumā tiesai norāda, ka pieteikumu neatzīst un lūdz to noraidīt.

Paskaidrojumā norādīts turpmāk minētais.

[4.1] No pieteikuma satura saprotams, ka ZS „MAZKADAKI" nepiekrīt Lēmumam, jo uzskata, ka soda nauda bija atceļama pilnībā, nevis samazināma par 70%. Savu viedokli ZS „MAZKADAKI" īpašnieks pamato ar to, ka kaitējums valsts budžetam vispār neesot radīts.

VID ģenerāldirektors, izvērtējot pārbaudes lietas materiālus, ZS „MAZKADAKI" īpašnieka argumentus, pārkāpuma būtību un raksturu, nolēma samazināt iespējamajā maksimālajā apmērā noteikto soda naudu zemnieku saimniecībai par 70%, tas ir, par Ls 1014,72. Līdz ar to VID uzskata, ka rīkojies likumīgi un pamatoti, samazinot ZS „MAZKADAKI" uzlikto soda naudu par likuma „Par pievienotās vērtības nodokli" 3.panta trešās daļas nosacījumu (par pienākumu reģistrēties VID ar PVN apliekamo personu reģistrā) neievērošanu.

[4.2] ZS „MAZKADAKI" viedoklim, ka soda nauda ir atceļama pilnībā, VID nepiekrīt, jo likuma „Par nodokļiem un nodevām" 33.[1] panta pirmajā daļā noteikts, ka nodokļu administrācijai, izvērtējot nodokļu maksātāja izdarītā pārkāpuma būtību un raksturu, to, kuru reizi pārkāpums ir izdarīts, radīto kaitējumu, nodokļu maksātāja godprātīgumu, gadījumos, kad nodokļu maksātājs ir apstrīdējis nodokļa administrācijas lēmumu, ir tiesības samazināt kontroles [nodokļu revīzijas (audits) un pārbaudes] rezultātā uzlikto soda naudu maksimāli līdz 70 %.

[5] Ar Administratīvās rajona tiesas 2007.gada 15.maija spriedumu noraidīts pieteikumu par Lēmuma atcelšanu daļā, kurā pieteicēja to pārsūdzējusi.

Spriedumā norādīts turpmāk minētais.

[5.1] Tiesa lietā konstatē turpmāk minētos faktus un apstākļus.

Pieteicējas auditā atbildētājs cita starpā ir konstatējis, ka pieteicēja saimnieciskā darbība ietver kokmateriālu sagatavošanu, meža izstrādi un realizāciju.

Pieteicējas ar PVN apliekamo piegādāto kokmateriālu kopējā vērtība 2004.gada 26. janvārī sasniegusi Ls 10244,97, kas atbilstoši likuma „Par pievienotās vērtības nodokli" 3.panta trešajai daļai, bija pamats pieteicējas pienākumam līdz 2004.gada 26. februārim reģistrēties VID kā apliekamai personai.

No dienas, kad pieteicējai bija jāreģistrējas likuma noteiktajā kārtībā pieteicēja piegādāja kokmateriālus Ls 8053,35 vērtībā.

[5.2] Atbildētājs, balstoties uz likuma „Par pievienotās vērtības nodokli" 15.panta trešo daļu, piemērojis pieteicējai soda naudu 18% apmērā no piegādāto kokmateriālu vērtības, tas ir Ls 1449,60 apmērā.

Ar Lēmumu pieteicējai piemērotā soda nauda, pamatojoties uz likuma „Par nodokļiem un nodevām" 33.[1] panta pirmo daļu, un atziņu, ka nodokļa maksātāja negodprātīga rīcība nav konstatēta, samazināta par 70% .

[5.3] Pieteicēja iebilst pārsūdzētajam lēmumam daļā par soda naudas Ls 434,88 piemērošanu uz tā pamata, ka soda nauda piemērota nepamatoti, jo no auditā konstatētā pārkāpuma kaitējums nav radies. Bez tam pieteicēja norāda, ka pārkāpuma cēlonis ir noteikumu nezināšana, nevis apzināta rīcība.

Tiesa turpmāk minēto apsvērumu dēļ šādu pieteicēja argumentāciju atzīst par nepamatotu, lietas faktiskajiem un tiesiskajiem apstākļiem neatbilstošu.

[5.4] Lietā nepastāv strīds, ka pieteicēja ir veiksi kokmateriālu piegādes, kuru kopējā vērtība iepriekšējo 12 mēnešu laikā 2004.gada 26.janvārī sasniedza Ls 10 244,97. Tāpat lietā nav strīda par to, ka likumā noteiktajā viena mēneša termiņā pieteicēja nav reģistrējusies VID kā apliekamā persona. Pieteicēja piekrīt arī tam, ka no dienas, kad vajadzējis reģistrēties kā apliekamai personai, piegādāja kokmateriālus Ls 8053,35 vērtībā.

[5.5] Likuma „Par pievienotās vērtības nodokli" (redakcijā, kas bija spēkā uz 2004.gada 1.janvāri) 3.panta trešā daļa noteic, ja fizisko vai juridisko personu un šādu personu ar līgumu vai normu saistīto grupu vai to pārstāvju ar nodokli apliekamo preču piegāžu un sniegto pakalpojumu kopējā vērtība iepriekšējo 12 mēnešu laikā sasniegusi vai pārsniegusi Ls 10 000, tām ne vēlāk kā mēneša laikā pēc šīs summas sasniegšanas vai pārsniegšanas ir jāreģistrējas VID kā apliekamām personām.

Minētā likuma 15.panta trešā daļa noteic, ja persona saskaņā ar šā likuma 3.panta prasībām nav reģistrējusies VID kā apliekamā persona, bet veic apliekamus darījumus, šī persona no dienas, kad tai bija jāreģistrējas šajā likumā noteiktajā kārtībā, tiek pakļauta PVN maksājumiem bez tiesībām uz priekšnodokļa atskaitījumiem. Ja minētā persona veic ar nodokli apliekamas kokmateriālu piegādes, šai personai no dienas, kad tai bija jāreģistrējas šajā likumā noteiktajā kārtībā, tiek piemērota soda nauda, kas noteikta 18% apmērā no piegādāto kokmateriālu vērtības.

No tā tiesa secina turpmāk norādīto.

Pirmkārt, lai piemērotu soda naudu, jākonstatē, ka: 1) juridiskā persona veic kokmateriālu piegādi; 2) ar PVN apliekamo piegāžu kopējā vērtība iepriekšējo 12 mēnešu laikā sasniegusi vai pārsniedz Ls 10 000; 3) persona saskaņā ar likuma „Par pievienotās vērtības nodokli" 3.panta prasībām nav reģistrējusies VID.

Otrkārt, materiālais kaitējums kā soda naudas piemērošanas priekšnosacījums citētajās un arī citās tiesību normās nav noteikts.

Treškārt, par kokmateriālu piegādēm, nereģistrējoties noteiktajā kārtība kā apliekamai personai, likumdevējs soda naudas piemērošanu ir noteicis imperatīvi, tas ir kā obligāti piemērojamu sodu.

[5.6] Tā kā konkrētajā lietā atbildētājs ir konstatējis visus sprieduma iepriekšējā punktā norādītos soda naudas piemērošanas priekšnosacījumus, tiesa atzīst, ka atbildētājs pamatoti un tiesiski noteica pieteicējai soda naudu.

Lēmuma par soda naudas piemērošanu tiesiskumu neietekmē apstāklis, ka pieteicēja nav zinājusi reģistrēšanās nosacījumus. Likuma "Par likumu un citu Saeimas, Valsts prezidenta un Ministru kabineta pieņemto aktu izsludināšanas, publicēšanas, spēkā stāšanās kārtību un spēkā esamību" 7.pants noteic, ka spēkā esošie likumi un Ministru kabineta noteikumi ir saistoši visā Latvijas teritorijā, un neviens nevar aizbildināties ar to nezināšanu. Likumu un Ministru kabineta noteikumu nezināšana neatbrīvo no atbildības.

[5.7] No likuma „Par nodokļiem un nodevām" 33.[1] panta pirmās un otrās daļas izriet, ka nodokļu administrācijas augstākās institūcijas vadītājam ir tiesības samazināt kontroles rezultātā uzlikto soda naudu, bet ne vairāk kā 70% apmērā.

Administratīvā procesa likuma (turpmāk – APL) 7.pants, cita starpā, noteic, ka iestādes rīcībai jāatbilst tiesību normām. Iestāde darbojas normatīvajos aktos noteikto pilnvaru ietvaros un savas pilnvaras var izmantot tikai atbilstoši pilnvarojuma jēgai un mērķim.

Ar pārsūdzēto lēmumu atbildētājs pieteicējam uzlikto sodu ir samazinājis 70% apmērā, tas ir maksimālā tiesību normā pieļautajā apmērā, un atbilstoši iepriekšminētajai APL normai pārsniegt šo apmēru atbildētājs nav tiesīgs.

[6] 2007.gada 28.maijā saņemta ZS „MAZKADAKI" apelācijas sūdzība par Administratīvās rajona tiesas 2007.gada 15.maija spriedumu, kurā lūgts to atcelt.

Sūdzībā norādīts turpmāk minētais.

[6.1] Audita pārskatā tika uzsvērts, ka uz audita sākumu 2005.gada septembrī ZS „MAZKADAKI" nebija reģistrējusies ar PVN apliekamo personu reģistrā. Jau, sākot ar 2005.gada februāri, iepriekšējo 12 mēnešu ieņēmumi atkal bija normalizējušies līdz 2-3 tūkstošiem Ls. Uz jautājumu, ko darīt ar reģistrēšanos šādā situācijā, VID Limbažu nodaļas vadītāja atbildēja, ka „nezina".

[6.2] Negaidīti, bez paredzēto 12 dienu brīdinājuma, ZS ,,MAZKADAKI" īpašnieks saņēma 2005.gada 29.augusta lēmumu Nr.13.2.-16/10068 par nodokļu auditu veikšanu ZS ,,MAZKADAKI" laikā no 2005.gada 1. līdz 20.septembrim.

[6.3] ZS ,,MAZKADAKI" īpašnieka paskaidrojumi par reģistrācijas nokavēšanās iemesliem netika ievēroti.

[6.4] Nepareizības nodokļu aprēķināšanā un maksāšanā netika konstatētas. Tāpat tika atzīts, ka grāmatvedības uzskaite tiek kārtota pareizi un tajā atspoguļoti visi saimnieciskie jautājumi.

[7] VID 2007.gada 29.jūnijā saņemtajā paskaidrojumā pieteicējas apelācijas sūdzību atzīst par nepamatotu un lūdz pieteikumu noraidīt.

[8] Tiesas sēdē pieteicējas pārstāvis apelācijas sūdzību un pieteikumu uzturēja, minēja iepriekš norādītos argumentus.

Iestādes pārstāvis apelācijas sūdzību un pieteikumu neatzina, sniedza iepriekš norādītajiem atbilstošus paskaidrojumus.

Motīvu daļa

[9] Noklausījusies administratīvā procesa dalībnieku paskaidrojumus un izvērtējusi lietas materiālus, Administratīvā apgabaltiesa atzīst, ka pieteicējas apelācijas sūdzība nav pamatota un pieteikums ir noraidāms.

[10] APL 307.panta ceturtā daļa nosaka, ka gadījumā, kad tiesa, izskatot apelācijas sūdzību, atzīst, ka zemākās instances tiesas spriedumā ietvertais pamatojums ir pareizs un pilnībā pietiekams, tā sprieduma motīvu daļā var norādīt, ka pievienojas zemākās instances tiesas sprieduma motivācijai. Šādā gadījumā šā likuma 251.panta piektajā daļā noteiktos apsvērumus sprieduma motīvu daļā var nenorādīt.

Apelācijas sūdzība pamatā atkārto pieteikumā norādītos argumentus.

Apgabaltiesa atzīst, ka pirmās instances tiesa, izskatot lietu, pareizi konstatējusi lietas faktiskos un tiesiskos apstākļus un sniegusi motivētu šo apstākļu juridisko novērtējumu. Izvērtējot pirmās instances tiesas spriedumā ietverto argumentāciju, apgabaltiesa atzīst, ka tā ir pareiza un pilnībā pietiekama, līdz ar to apgabaltiesa pievienojas pirmās instances tiesas spriedumā ietvertajai argumentācijai (šā sprieduma [5] punkts) un to neatkārto.

[11] Apelācijas sūdzībā norādītajam, ka pieteicēja 2005.gada septembrī vēl nebija reģistrējusies VID kā apliekamā persona, nav nozīmes uz nospriesto pēc būtības, jo soda nauda noteikta par laika periodā no 2004.gada 26.februāra līdz 2005.gada 31.martam veiktajiem apliekamajiem darījumiem.

Tas tikai papildus apliecina, ka šajā laika posmā pieteicēja tiešām nebija reģistrējusies VID kā apliekamā persona.

[12] Apelācijas sūdzībā norādīts, ka pieteicēja nav likumā noteiktajā termiņā informēta par audita uzsākšanu.

Administratīvā apgabaltiesa konstatē, ka 2005.gada 29.augustā, kad tika pieņemts lēmums par audita uzsākšanu (lietas 1.sējuma 69.lapa), likuma „Par nodokļiem un nodevām" 18.panta pirmās daļas 10.punkts nodokļu administrācijai noteica pienākumu pieņemt lēmumu un informēt nodokļu maksātāju par nodokļu revīzijas (audita) veikšanu, norādot tās termiņu, pārbaudāmos nodokļus, nodokļu deklarācijas posteņus, pārbaudāmās nodevas vai citus valsts obligātos maksājumus un taksācijas periodus. Tobrīd minētajā tiesību normā nebija noteikts pašlaik ietvertais pienākums rakstveidā informēt nodokļu maksātāju par nodokļu revīzijas (audita) veikšanu ne vēlāk kā 10 darbdienas pirms tās uzsākšanas.

Tā kā lietā nav strīda par to, ka attiecīgs lēmums pieņemts un pieteicēja tika informēta par audita veikšanu, tad šo pieteicējas argumentu Administratīvā apgabaltiesa atzīst par nepamatotu.

[13] Apelācijas sūdzībā norādīts, ka nav ievēroti pieteicējas pārstāvja paskaidrojumi par reģistrācijas nokavēšanas iemesliem.

Administratīvā apgabaltiesa atzīst šo argumentu par nepamatotu, jo konstatē, ka Lēmumā ir vērtēts šis apstrīdēšanas iesnieguma arguments. Apstāklis, ka iestāde pilnībā nav pieteicēju atbrīvojusi no soda naudas, neliecina, ka iestāde pieteicēja paskaidrojumus nav ņēmusi vērā, turklāt secināms, ka tas ir bijis viens no iemesliem, kādēļ iestāde nolēmusi samazināt soda naudu maksimāli iespējamā apmērā – par 70%.

[14] Apelācijas instancē papildus iegūtos pierādījumus (lietas 2.sējuma 3.-239.lapa) Administratīvā apgabaltiesa kopumā vērtē kā tādus, kas nepierāda pieteikuma pamatotību. Izskatāmajā lietā nepastāv strīds par lietas faktiskiem apstākļiem, bet par šo apstākļu juridisko novērtējumu, ko, kā jau iepriekš norādīts, pirmās instances tiesa veikusi pareizi.

Rezolutīvā daļa

Pamatojoties uz Administratīvā procesa likuma 307.pantu un 309.pantu, Administratīvā apgabaltiesa

nosprieda:

noraidīt Salacas pagasta zemnieku saimniecības „MAZKADAKI" pieteikumu par Valsts ieņēmumu dienesta ģenerāldirektora 2005.gada 14.decembra lēmuma Nr.19/33800 atcelšanu.

Spriedumu var pārsūdzēt Augstākās tiesas Senāta Administratīvo lietu departamentā 30 dienu laikā no sprieduma sastādīšanas dienas, iesniedzot kasācijas sūdzību Administratīvajā apgabaltiesā.

Tiesas sēdes priekšsēdētāja *(paraksts)* S.Zakrevska

Tiesneses *(paraksts)* I.Amona

(paraksts) S.Liniņa

NORAKSTS PAREIZS
Administratīvās apgabaltiesas tiesnese S.Zakrevska
Rīgā, 2008.gada 21.novembrī